

На основу члана 15. став 2. Закона о ветеринарству у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 34/02) и члана 17. Закона о Вијећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вијеће министара Босне и Херцеговине, на приједлог Уреда за ветеринарство Босне и Херцеговине, на 119. сједници одржаној 22. априла 2010. године, донијело је

ПРАВИЛНИК

ЗА КОНТРОЛУ САЛМОНЕЛА И ДРУГИХ ОДРЕЂЕНИХ УЗРОЧНИКА ЗООНОЗА КОЈИ СЕ ПРЕНОСЕ ХРАНОМ

(Објављено у "Сл. гласник БиХ", бр. 46 од 07 јуна 2010, 7/13)

ПОГЛАВЉЕ I. - ОПЋЕ ОДРЕДБЕ (Предмет и подручје примјене)

Члан 1.

(1) Правилником за контролу салмонела и других одређених узročника зооноза који се преносе храном (у даљњем тексту: Правилник) прописује се начин provedбе прикладних и ефикасних мјера ради откривања и контроле салмонела и других узročника зооноза у свим релевантним фазама производње, прераде и дистрибуције, а посебно на нивоу примарне производње, укључујући храну за животиње, како би се смањила њихова раширеност и ризик који представљају за јавно здравство.

(2) Овим Правилником се прописује:

а) усвајање циљева за смањење раширености одређених зооноза у популацијама животиња:

1) на нивоу примарне производње и;

2) уколико је потребно, за зоонозе и узročнике зооноза у другим фазама прехранбеног ланца, укључујући храну и храну за животиње;

б) одобравање посебних програма контроле које одређује Уред за ветеринарство Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уред), уз сагласност надлежних органа ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и субјекти у пословању с храном и храном за животиње;

ц) посебна правила за одређене начине контроле које се примјењују ради смањивања проширености зооноза и узročника зооноза;

д) правила која се односе на промет унутар земље те увоз одређених животиња и њихових производа из других земаља.

(3) Правилник се не примјењује на примарну производњу:

а) за властиту потрошњу у домаћинству или;

б) у случају директног снабдијевања малим количинама примарних производа крајњих потрошача или локалних малопродајних мјеста која директно снабдијевају крајње потрошаче.

(4) Директно снабдијевање из тачке б) става (3) овог члана уређено је посебним прописом.

(5) Примјена овог Правилника не доводи у питање одредбе посебних прописа о здрављу и исхрани животиња, хигијени хране, преносивим болестима код људи, здрављу и заштити на раду, генској технологији и трансмисивним спонгиформним енцефалопатијама.

(Појмови)

Члан 2.

За потребе овог Правилника поједини термини имају слиједеће значење:

а) "стадо" означава животињу или групу животиња које се узгајају на газдинству као епидемиолошка јединица;

б) "јато" означава сву перад истог здравственог статуса која се узгаја у истом објекту или у истом ограђеном простору и представља једну епидемиолошку јединицу, а у случају перади у затвореним објектима укључују се све птице у истом ваздушном простору;

ц) надлежни органи за провођење овог Правилника су:

1) Министарство вањске трговине и економских односа Босне и Херцеговине - Уред за

ветеринарство Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уред);

2) надлежни органи ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине - су надлежни органи дефинирани Законом о ветеринарству у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 46/00), Законом о ветеринарству у Републици Српској ("Службени гласник РС", бр. 42/08 и 6/12) и Законом о ветеринарству у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 34/02);

3) надлежни ветеринарски инспекцијски органи су надлежни органи дефинирани Законом о инспекцијама Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 62/05) и Законом о инспекцијама у Републици Српској ("Службени гласник РС", број 74/10);

д) "надлежни ветеринарски инспектор" је инспектор задужен за одређено административно подручје.

(2) За потребе овог Правилника примјењују се и дефиниције из члана 2. Правилника о начину праћења зооноза и узрочника зооноза ("Службени гласник БиХ", број 46/10).

(Одговорности)

Члан 3.

(1) За provedбу овог Правилника надлежни органи наведени у члану 2. став (1) тачка ц) алинеје 1) и 2), одговорни су за:

а) израду програма из члана 5. став (1) овог Правилника, те предлагање њихових измјена и допуна које се покажу нужнима, нарочито на основу добијених података и резултата;

б) прикупљање података који су потребни за оцјену употријебљених средстава и резултата добијених током provedбе програма контроле наведених у члану 5. овог Правилника, те израду годишњег извјештаја у складу с чланом 9. Правилника о начину праћења зооноза и узрочника зооноза;

ц) израду водича, инструкција и упута који се односе на имплементацију одређених одредби овог Правилника;

д) израду годишњег плана службених контрола на основу програма успостављених у складу с чланом 5. став (1) овог Правилника.

(2) За provedбу овог Правилника надлежни органи наведени у члану 2. тачка ц) алинеја 3), одговорни су за провођење редовних контрола и надзора над субјектима у пословању с храном и, ако је потребно, субјектима у пословању с храном за животиње.

ПОГЛАВЉЕ II. - ЦИЉЕВИ И ПРОГРАМИ КОНТРОЛЕ (Циљеви за смањење проширености зооноза и узрочника зооноза)

Члан 4.

(1) Циљеви за смањење проширености зооноза и узрочника зооноза, наведених у Додатку I. ступцу 1. овог Правилника и у популацијама животиња које су наведене у Додатку I. ступцу 2. овог Правилника, утврђују се узимајући у обзир:

а) искуство стечено у примјени постојећих мјера и;

б) информације које су прикупљене provedбом посебних прописа којима је регулирана ова област;

(2) Циљеви наведени у ставу (1) овог члана обухватају најмање слиједеће:

а) бројчани приказ:

1) максималног постотка епидемиолошких јединица које остају позитивне и/или;

2) минималног постотка смањивања броја епидемиолошких јединица које остају позитивне;

б) максимални рок за постизање циља;

ц) дефиницију епидемиолошке јединице из тачке а) овог става;

д) дефиницију програма тестирања који су потребни за провјеру остварености циља и;

е) дефиницију, ако је потребно, серотипова од значаја за јавно здравље или осталих подврста зооноза или узрочника зооноза наведених у Додатку I. ступцу 1. овог Правилника, узимајући у обзир опће критерије одређене у ставу (4) тачка ц) овог члана, те све посебне критерије одређене у Додатку III. овог Правилника.

(3) Изузетно од тачке е) става (2) овог члана, у пријелазном периоду се, на перад примјењују

слиједеће одредбе:

а) циљ утврђен за расплодна јата врсте Галлус галлус за овај пријелазни период обухвата пет најчешћих серотипова салмонела код салмонелоза код људи који се одређују на основу података прикупљених кроз системе праћења. Циљеви утврђени за кокошке несилице, перад у тову и ћуране за овај пријелазни период обухватају бактерије Salmonella Enteritidis и Salmonella typhimurium. Ови се циљеви могу по потреби проширити и на остале серотипове;

б) пријелазни период се примјењује на сваки циљ за смањење проширености салмонела код перади. У сваком случају, овај период траје три године почевши од датума наведеног у ступцу 5. Додатка I. овог Правилника.

(4) Одредбе из Додатка I. овог Правилника могу се измијенити и допунити под слиједећим условима:

а) у сврхе наведене у тачки б) овог става, након што се посебно размотре критерији из тачке ц) овог става;

б) измјене и допуне Додатка I. овог Правилника могу измијенити обим захтјева у односу на успоставу циљева, допуном, ограничењем или промјеном:

1) зооноза или узрочника зооноза;

2) фаза у прехранбеном ланцу и/или;

3) наведених популација животиња;

ц) критерији који се требају узети у обзир прије измјена и допуна Додатка I. овог Правилника укључују обзиром на наведену зоонозу или узрочника зооноза слиједеће:

1) њихову учесталост код животиња, људи, у храни и храни за животиње;

2) значај њихових учинака на људе;

3) економске посљедице на здравствену заштиту животиња и људи те на пословање с храном и храном за животиње;

4) епидемиолошке трендове код животиња и људи, у храни и храни за животиње;

5) научно мишљење;

6) технолошки напредак, који се посебно односи на практичност могућих мјера контроле и;

7) захтјеве и трендове у односу на системе узгоја и производне методе.

(5) Мјере подузете ради смањења раширености зооноза и узрочника зооноза из Додатка I. овог Правилника проводе се у складу с одредбама овог Правилника и посебним прописима који уређују подручје контроле салмонела и других одређених узрочника зооноза које се преносе храном.

(Програми контроле)

Члан 5.

(1) Уред, уз сагласност надлежних органа ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, успоставља програме контроле за сваку зоонозу и сваког узрочника зоонозе из Додатка I. овог Правилника. Програми контроле узимају у обзир географску распрострањеност зооноза у земљи и финансијски учинак које успоставља ефикасног надзора представља за примарне произвођаче и субјекте у пословању с храном и храном за животиње.

(2) Програми контроле морају се континуирано проводити и морају обухватати период од најмање три узастопне године.

(3) Програми контроле:

а) одређују откривање зооноза и узрочника зооноза у складу с одредбама и минималним правилима о узимању узорка како је одређено у Додатку II. овог Правилника;

б) дефинирају одговорност надлежних органа и субјеката у пословању с храном и храном за животиње;

ц) одређују мјере које се подузимају након откривања зооноза и узрочника зооноза у складу с посебним прописима, посебно ради заштите јавног здравља, укључујући provedбу посебних мјера из Додатка II. овог Правилника;

д) омогућавају оцјену резултата и преиспитивање самих програма, посебно резултата добијених откривањем зооноза и узрочника зооноза у сврху измјена и допуна истих.

(4) Програми контроле обухватају најмање слиједеће фазе у прехранбеном ланцу:

а) производњу хране за животиње;

б) узгој и производњу животиња;

ц) прераду и припрему хране животињског поријекла.

(5) Програми контроле садрже, ако је потребно, одредбе о методама лабораторијских тестирања и критеријима за оцјењивање резултата лабораторијских тестирања, за тестирање животиња и расплодних јаја која се стављају у промет, као дио службеног надзора који је одређен у Додатку II. одјељак А. овог Правилника.

(6) Захтјеви и минимална правила о узимању узорака из Додатка II. овог Правилника могу се измијенити, прилагодити или допунити након што се посебно размотре критерији из члана 4. став (4) тачка ц) овог Правилника.

(Програми контроле субјеката у пословању с храном и храном за животиње)

Члан 6.

(1) Субјекти у пословању с храном и храном за животиње или друштва која заступају наведене субјекте могу успоставити програме контроле који у највећој могућој мјери обухватају све фазе производње, прераде и дистрибуције.

(2) Уколико желе своје програме контроле укључити у службени програм контроле како је одређено у члану 5. овог Правилника, субјекти у пословању с храном и храном за животиње или њихови заступници морају доставити, ради одобрења, своје програме контроле, те све њихове измјене и допуне надлежном органу ентитета.

(3) Надлежни орган ентитета може одобрити достављене програме контроле из става (2) овог члана ако утврди да су испуњени захтјеви из Додатка II. овог Правилника и циљеви службеног програма контроле.

(4) Надлежни орган ентитета води евиденцију одобрених програма контроле из става (3) овог члана и о томе обавјештава Уред.

(5) Субјекти у пословању с храном и храном за животиње или њихови заступници редовно извјештавају надлежне органе ентитета о резултатима својих програма контроле, а они Уред.

ПОГЛАВЉЕ III. - НАЧИНИ КОНТРОЛЕ (Посебни начини контроле)

Члан 7.

(1) Уред, уз сагласност надлежних органа ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, може:

а) одредити примјену посебних начина контроле ради смањења проширености зооноза или узрочника зооноза у фази примарног узгоја и производње животиња и осталим фазама у прехранбеном ланцу;

б) одредити услове за провођење одредби из тачке а) овог става;

ц) одредити правила у вези с потребном документацијом, поступцима и минималним захтјевима за начине из тачке а) овог става и;

д) одредити да посебни начини контроле из тачке а) овог става не чине саставни дио службеног програма контроле.

(2) Одредбе из става (1) тач. а), б) и ц) овог члана не примјењују се на начине контроле у којима се употребљавају супстанце или технике које су одређене посебним прописима о исхрани животиња, додатака у храни или ветеринарско-медицинским производима.

(Употреба специфичних мјера контроле)

Члан 8.

(1) Под специфичним контролним мјерама сматрају се употреба антимикуробних средстава и вакцинација.

(2) Употребу антимикуробних средстава одобрава надлежни орган ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, у складу с условима описаним у Додатку IV. овог Правилника. Употреба наведених средстава је под надзором надлежног ветеринарског инспектора, а о употреби антимикуробних средстава ветеринарски инспектор извјештава надлежне органе ентитета и

Брчко Дистрикта БиХ.

(3) Употреба антимикробних средстава мора бити базирана на резултатима бактериолошког испитивања и теста осјетљивости.

(4) Вакцинацију против салмонелозе одобрава надлежни орган ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, вакцинама регистраним и одобреним од стране надлежних органа ентитета, под условима прописаним у Додатку IV. овог Правилника.

ПОГЛАВЉЕ IV. - СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ (Промет)

Члан 9.

У складу с роковима прописаним у ступцу 5. Додатка I. овог Правилника, јата и стада поријеклом од врста наведених у ступцу 2. истог Додатка, морају се тестирати на зоонозе и узрочнике зооноза из ступца 1., прије стављања у промет живих животиња или расплодних јаја из објеката из којих потичу. Датум и резултат тестирања уписују се у прописане ветеринарско-здравствене свједоцбе о здрављу и поријеклу животиња.

(Увоз из других земаља)

Члан 10.

(1) Узимајући у обзир рокове прописане у ступцу 5. Додатка I. овог Правилника, за увоз и уношење на подручје Босне и Херцеговине животиња или расплодних јаја на које се односи овај Правилник, држава поријекла мора на претходни захтјев Уреду доставити програм контроле из члана 5. овог Правилника, а који Уред мора прихватити. Програм наводи детаљне гаранције које дотична држава поријекла даје у погледу инспекција и надзора зооноза и узрочника зооноза. Ове гаранције морају бити барем једнаковриједне гаранцијама које су предвиђене овим Правилником.

(2) При прихватању програма из става (1) овог члана Уред може прихватити и алтернативне гаранције у односу на гаранције предвиђене у овом Правилнику, под условом да нису повољније од оних које се примјењују на подручју Босне и Херцеговине.

(3) Мишљења на достављене програме Уред мора доставити заинтересираној држави у року од два мјесеца од дана запримања програма, те о истим обавијестити надлежне органе ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

(4) Тестирања на јатима и стадима поријеклом од врста наведених у Додатку I. ступцу 2. овог Правилника обављају се прије него што се живе животиње или расплодна јаја отпреме из објеката из којих потичу. Јата и стада морају се тестирати на зоонозе и узрочнике зооноза неведене у Додатку I. ступцу 1. овог Правилника или, ако је потребно остварити циљ истовјетних гаранција из става (1) овог члана. Тај попис зооноза и узрочника зооноза може бити проширен. Датум и резултат тестирања морају бити уписани у одговарајуће међународне ветеринарске сертификате који су одређени посебним прописима.

(5) Одредбе наведене у ставу (1) овог члана не односе се на државе које имају одобрене програме контроле из члана 5. овог Правилника од стране Европске комисије за животиње или расплодна јаја на које се односи овај Правилник, а који се увозе на подручје Босне и Херцеговине.

ПОГЛАВЉЕ V. - ЛАБОРАТОРИЈЕ

(Одобравање лабораторија, захтјеви везани уз квалитет и одобрене методе тестирања)

Члан 11.

(1) У сврху анализе узорака ради тестирања на присуство зооноза и узрочника зооноза из Додатка II. ступца 1. овог Правилника, лабораторије које судјелују у програмима контроле у складу с одредбама чл. 5. и 7. овог Правилника морају бити овлаштене у складу с Одлуком о условима које морају испуњавати овлаштене ветеринарске дијагностичке лабораторије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 16/05 и 43/09).

(2) Лабораторије из става (1) овог члана морају редовно судјеловати у међулабораторијским

тестирањима која организира или координира референтна лабораторија.

(3) Тестирања на присуство зооноза и узрочника зооноза из Додатка I. ступца 1. овог Правилника проводе се према методама и протоколима које међународни органи препоручују као референтне методе. Алтернативне методе се могу употребљавати уколико су одобрене у складу с међународно признатим правилима и уколико дају резултате који су истовјетни оним добијенима одговарајућом референтном методом.

ПОГЛАВЉЕ VI. - ПРИЈЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (Пријелазне одредбе)

Члан 12.

(1) Програм контроле из члана 5. овог Правилника мора бити донесен у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог Правилника.

(Додаци)

Члан 13.

Додаци од I. до IV. штампани су у прилогу овог Правилника и чине његов саставни дио.

(Ступање на снагу)

Члан 14.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

ВМ број 104/10

22. априла 2010. године Сарајево

Предсједавајући Вијећа министара БиХ Др. Никола Шпирић, с. р.

ДОДАТАК I.

ОДРЕЂЕНЕ ЗООНОЗЕ И УЗРОЧНИЦИ ЗООНОЗА ЗА КОЈЕ СЕ У СКЛАДУ С ЧЛАНОМ 4. ОВОГ ПРАВИЛНИКА УТВРЂУЈУ ЦИЉЕВИ ЗА СМАЊЕЊЕ ПРОШИРЕНОСТИ

1. Зооноза или узрочник зоонозе	2. Популација	3. Фаза у
4. Крајњи рок до	животиња	ланцу
прехранбеноме	којег циљ мора бити за почетак	
утврђен	тестирања	
сви серотипови салмонеле од значаја	расплодна јата	примарна
1 мјесец од ступања	2 мјесеца од	
за јавно здравство	врсте Галлус	
производња	на снагу овог датума из	
Правилника	ступца 4.	
сви серотипови салмонеле од значаја	конзумне	примарна
1 мјесец од ступања	2 мјесеца од	
за јавно здравство	несилице	
производња	на снагу овог датума из	
Правилника	ступца 4.	
сви серотипови салмонеле од значаја	товни пилићи	примарна
1 мјесец од ступања	2 мјесеца од	
за јавно здравство	датума из	
производња	на снагу овог датума из	
Правилника	ступца 4.	

сви серотипови салмонеле од значаја ћурани примарна
1 мјесец од ступања 2 мјесеца од
за јавно здравство
производња на снагу овог датума из

Правилника ступца 4.
сви серотипови салмонеле од значаја свиње за клање клање
30 мјесеци од 12 мјесеци од
за јавно здравство
ступања на снагу датума из

овог Правилника ступца 4.
сви серотипови салмонеле од значаја расплодне свиње примарна
30 мјесеци од 12 мјесеци од
за јавно здравство
производња ступања на снагу датума из

овог Правилника ступца 4.
Ови датуми се заснивају на претпоставци да су упоредиви подаци
о проширености доступни најмање 15 дана
прије утврђивања циља. Уколико поменути подаци нису доступни,
датум за утврђивање циља сукладно се одгађа.

ДОДАТАК II.

КОНТРОЛА ЗООНОЗА И УЗРОЧНИКА ЗООНОЗА НАВЕДЕНИХ У ДОДАТКУ I.

Одјељак А. Опћи захтјеви за програме контроле

Програм мора узети у обзир врсту зоонозе и/или припадајућег узрочника зоонозе и специфично стање на подручју земље. Он мора:

а) навести циљ програма узимајући у обзир важност зоонозе или припадајућег узрочника зоонозе;

б) задовољити минималне захтјеве за узимање узорака који су утврђени у одјељку Б. овог Додатка;

ц) по потреби, задовољити посебне захтјеве који су утврђени у одјељцима Ц - Е. овог Додатка и;

д) садржавати слиједеће податке:

1. Уопћено

1.1. Појава зоонозе или узрочника зоонозе у земљи, у односу на резултате добијене у оквиру провођења Правилника о начину праћења зооноза и узрочника зооноза;

1.2. Географско подручје или, по потреби, епидемиолошке јединице у којима се програм проводи.

1.3. Структура и организација релевантних надлежних органа.

1.4. Одобрене лабораторије за анализирање прикупљених узорака у складу с програмом.

1.5. Методе које су примијењене за доказивање зоонозе или узрочника зоонозе.

1.6. Службене контроле (укључујући шеме узимања узорака) хране за животиње, јата и/или стада.

1.7. Службене контроле (укључујући програме узимања узорака) у осталим фазама прехранбенога ланца.

1.8. Мјере надлежних органа проведене на животињама или производима у којима су откривене зоонозе или узрочници зооноза, посебно ради заштите здравља људи; подузете превентивне мјере, као што је вакцинација.

1.9. Релевантне прописе, укључујући и друге прописе везане за активности из члана 1. став (3) тачка б) овог Правилника.

1.10. Финансијска подршка додијељена субјектима у пословању с храном и храном за животиње у оквиру програма контроле.

2. Субјекти у пословању храном и храном за животиње обухваћени програмом
  - 2.1. Организација и начин производње наведених врста животиња и њихових производа.
  - 2.2. Организација и начин производње хране за животиње.
  - 2.3. Релевантне смјернице добре сточарске праксе или друге смјернице (обавезне или необавезне) које дефинирају најмање:
    - управљање хигијеном на фармама,
    - мјере за спрјечавање уноса заразе путем животиња, хране за животиње, воде за пиће, радника на фармама и
    - хигијену код пријевоза животиња на или с фарме.
  - 2.4. Редовани ветеринарски надзор фарми.
  - 2.5. Регистрација фарми.
  - 2.6. Евиденција на фармама.
  - 2.7. Документација која прати животиње приликом стављања у промет.
  - 2.8. Остале одговарајуће мјере којима се осигурава могућност утврђивања сљедивости животиња.

Одјељак Б. Минимални захтјеви за узимање узорака

1. Након одобрења релевантних програма контроле из члана 5. овог Правилника, субјекти у пословању с храном морају имати узете и тестиране узорке на зоонозе и узрочнике зооноза из Додатка I. ступца 1. овог Правилника, поштујући минималне захтјеве за узимање узорака који су наведени у слиједећој табели.

1. Зооноза или узрочник зоонозе	2. Популација животиња	3. Фаза производње на коју се односи узимање узорка
сви серотипови салмонеле од значаја за јавно здравство	расплодна јата врсте Галлус галлус: - расплодна јата у узгоју	- једнодневни пилићи - перад стара четири седмице - двије седмице прије почетка несивости или премјештања у објект за несилице - сваке двије седмице током периода несивости
сви серотипови салмонеле од значаја за јавно здравство	- расплодна јата у производњи	- сваке двије седмице током периода несивости
сви серотипови салмонеле од значаја за јавно здравство	несилице конзумних јаја: - јаја конзумних несилица у узгоју	- једнодневни пилићи -

		пиленке двјије седмице прије почетка несивости или премјештања у објекат за несилице
	- јата конзумних несилица у производњи	- сваких 15 седмица током периода несивости
сви серотипови салмонеле од значаја за јавно здравство	товни пилићи	- перад која се отпрема у клаоницу најраније 14 дана прије клања
сви серотипови салмонеле од значаја за јавно здравство	ћурани	- перад која се отпрема у клаоницу најраније 14 дана прије клања
сви серотипови салмонеле од значаја за јавно здравство	стада свиња:	
	- расплодне свиње - свиње за клање	- животиње које се отпремају у клаоницу или трупови у клаоници - животиње које се отпремају у клаоницу или трупови у клаоници
Резултати анализе узорака морају бити познати прије отпремања животиња на клање.		

2. Захтјеви из тачке 1. овог Додатка не искључују посебне прописе који се односе на анте мортем прегледе и контроле.

3. Резултати анализе евидентирају се заједно са слиједећим подацима:

- а) датумом и мјестом узимања узорака и
- б) означавањем јата/стада.

4. Имунолошка тестирања не проводе се уколико су животиње вакциниране, осим ако се докаже да употребљена вакцина нема утицаја на примијењену методу имунолошког тестирања.

Одјељак Ц. Посебни захтјеви за расплодна јата врсте *Gallus gallus*

1. Мјере утврђене у тач. 3. до 5. овог одјељка, подузимају се сваки пут када резултат анализе узорака која се проводи у складу с одјељком Б. овог Додатка упућује на присуство *Salmonella*

Enteritidis или Salmonella Typhimurium у расплодном јату врсте Gallus gallus, у случајевима наведеним у тачки 2. овог одјељка.

2.

а) Када је Уред, уз сагласност надлежних органа ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, одобрио методу тестирања узорака узетих у складу с одјељком Б. овог Додатка, може затражити подузимање мјера из тач. 3. до 5. овог одјељка, уколико наведено тестирање укаже на сумњу на присуство Salmonella Enteritidis или Salmonella Typhimurium.

б) Уколико надлежни орган ентитета потврди сумњу на присуство Salmonella Enteritidis и Salmonella Typhimurium на основу резултата тестирања узорака како је одређено у одјељку Б. овог Додатка, морају се подузети мјере одређене у тач. 3 до 5. овог одјељка. У супротном, морају се провести мјере из тач. 3 до 5. овог одјељка, увијек када надлежни орган ентитета потврди сумњу у појаву Salmonella Enteritidis или Salmonella Typhimurium, која потиче из анализе узорака проведене, у складу с одјељком Б. О потврди сумње надлежни орган ентитета извјештава Уред.

3. Неинкубирана јаја из таквог јата морају се уништити. Изузетно, ова се јаја могу употребити за исхрану људи ако су третирана на начин којим се гарантира уклањање Salmonella Enteritidis или Salmonella Typhimurium, у складу с посебним прописима.

4. Сва перад у јату, укључујући једнодневне пилиће, мора бити заклана или уништена како би се у највећој могућој мјери смањио ризик од ширења салмонеле. Клање се мора провести у складу с одредбама Закона о заштити и добробити животиња ("Службени гласник БиХ", број 25/09). Производи који потичу од ове перади могу се ставити на тржиште у сврху исхране људи у складу с посебним прописима и одјељком Е. овог Додатка. Уколико нису намијењени исхрани људи, ови се производи морају употребити или уништити у складу с "Одлуком о нуспроизводима животињског поријекла и њиховим производима који нису намијењени исхрани људи ("Службени гласник БиХ", број 19/11).

5. Ако се расплодна јаја поријеклом од јата у којима је присутна Salmonella Enteritidis или Salmonella Typhimurium још увијек налазе у валионици, морају се уништити или обрадити у складу с "Одлуком о нуспроизводима животињског поријекла и њиховим производима који нису намијењени исхрани људи ("Службени гласник БиХ", број 19/11).

6. Све референце у овом Одјељку на "Salmonella Typhimurium" се такођер односе и на монофазну Salmonella Typhimurium са антигенском формулом 1,4,(5),12:и:-.

Одјељак Д. Посебни захтјеви за јаја конзумних несилица

1. У року од 36 мјесеци од дана ступања на снагу овог Правилника, за директну исхрану људи конзумним јајима смију се употребљавати само она јаја која потичу од комерцијалног јата конзумних несилица које је укључено у програм, на начин како је одређено у члану 5. овог Правилника и не подлијеже службеном ограничењу.

2. Јаја поријеклом из јата непознатог здравственог статуса за која се сумња да су заражена или да потичу од заражених јата могу се употребљавати за исхрану људи ако су обрађена на начин којим се гарантира уништавање свих серотипова салмонеле, од значаја за јавно здравство, у складу с посебним прописима. Наведена јаја се сматрају јајима Б класе и морају се означити у складу са Правилником о стандардима за стављање јаја на тржиште ("Службени гласник БиХ", број 25/10), прије стављања у промет.

3. Код клања или уништавања заражених јата морају се подузети потребне мјере како би се, у највећој могућој мјери, смањио ризик од ширења зооноза. Клање се мора провести у складу с одредбама Закона о заштити и добробити животиња. Производи који потичу од ове перади могу се ставити на тржиште у сврху исхране људи, у складу с посебним прописима и одјељком Е. овог Додатка. Уколико нису намијењени исхрани људи, ови се производи морају употребити или уништити у складу с Одлуком о нуспроизводима животињског поријекла и њиховим производима који нису намијењени исхрани људи.

Одјељак Е. Посебни захтјеви за свјеже месо

1. У року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог Правилника, свјеже месо перади од животиња из Додатка I. овог Правилника смије се ставити на тржиште намијењено за исхрану људи једино ако удовољава слиједећим условима:

Salmonella Enteritidis и Typhimurium: одсутност у 25 грама, утврђено методом БАС/ИСО 6579 (за детекцију) и White-Kaufmann-Le Minor scheme (за серотипизацију).

2. Детаљна правила за критериј из тачке 1. овог одјељка, а посебно програма узимања узорака и аналитичке методе утврђују се посебним прописима.

3. Критериј из тачке 1. овог одјељка не примјењује се на свјеже месо перади које је намијењено индустријској топлотној обради или другој обради за уништавање салмонеле у складу с посебним прописима.

ДОДАТАК III.

ПОСЕБНИ КРИТЕРИЈИ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ СЕРОТИПОВА САЛМОНЕЛЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ЈАВНО ЗДРАВСТВО

Приликом одређивања серотипова салмонеле од значаја за јавно здравство на које се примјењују циљеви из члана 4. овог Правилника, морају се узети у обзир слиједећи критерији:

1. најчешћи серотипови салмонела код салмонелозе људи на основу података прикупљених путем прописаних програма праћења (мониторинг);

2. извор инфекције (тј. присуство серотипова у релевантним популацијама животиња и храни за животиње);

3. показује ли неки серотип брзо и ново својство ширења и изазивања болести код људи и животиња;

4. показује ли неки серотип повећану вируленцију, на примјер у погледу инвазивности, или отпорност на одговарајуће терапије код инфекција људи.

ДОДАТАК IV.

ПОСЕБНИ КРИТЕРИЈИ ЗА КОРИШТЕЊЕ ПОСЕБНИХ КОНТРОЛНИХ МЕТОДА У СКЛОПУ ПРОГРАМА КОНТРОЛЕ САЛМОНЕЛОЗЕ КОД ПЕРАДИ

1. Употреба антимикробних средстава

Антимикробна средства не могу се користити као специфична метода контроле салмонелозе код перади. Ипак, без обзира на наведено, употреба одређених одобрених антимикробних средстава је дозвољена у слиједећим случајевима:

а) код перади која показује клиничке знакове салмонелозне инфекције за које је постоји вјероватноћа да ће изазвати непотребну патњу животиња. У наведеном случају заражена јата третирана антимикробним средствима и даље се сматрају зараженим. На фармама с више одвојених производних јединица, у случају појаве заразе код расплодних јата, потребно је подузети све прикладне мјере како би се смањила могућност ризика од ширења салмонелозе на остала јата и друге производне јединице;

б) у циљу спашавања изразито значајног генетичког материјала код расплодних јата у циљу успоставе нових од салмонела слободних јата, укључујући елитна јата, јата угрожених врста и јата која се држе у истраживачке сврхе. Пилићи излежени из јаја прикупљених од јата третираних антимикробним средствима се подвргавају четвородневном узорковању током фазе узгоја, по програму који осигурава откривање преваленце од 1% при нивоу повјерљивости од 95%;

ц) на основу овлаштења издатог од стране надлежног органа ентитета и Брчко Дистрикта БиХ које се издаје појединачно за сваки случај, а у сврхе које се не односе на контролу салмонелозе код јата сумњивих на салмонелозу, нарочито узимајући о обзир резултате епидемиолошког истраживања жаришта болести које се преносе храном или откривања салмонела у валионици или на фарми;

д) у хитним случајевима, на основу наредбе издате од стране надлежног ветеринарског инспектора, када је неопходно провести прикладно узорковање, а о проведеном третману треба што прије, а најкасније у року од 24 сата обавијестити надлежне органе ентитета и Брчко Дистрикта БиХ.

2. Употреба вакцина

У склопу програма контроле салмонелозе могу се користити само оне живе вакцине за које је произвођач осигурао прикладан метод за бактериолошко разликовање вакциналног од дивљег соја.

У склопу програма контроле салмонелозе код несаница у току производње могу се користити само оне живе вакцине за које је доказана сигурност и чија је употреба одобрена за те сврхе.

Програми вакцинације у циљу смањења клицоноштва и контаминације јаја *S. enteritidis* морају се примјењивати барем у току фазе узгоја код свих несаница, толико дуго док се не

докаже смањење преваленце на испод 10% у односу на утврђене почетне вриједности, односно вриједности утврђене провођењем мониторинга.

Надлежни органи ентитета и Брчко Дистрикта БиХ могу одобрити одступање од наведених мјера за одређене фарме у случају да:

- су успостављене задовољавајуће превентивне мјере које се проводе на фарми за узгој, односно за производњу јаја и

- је доказано одсуство *S. enteritidis* с фарме у периоду од 12 мјесеци прије увођења животиња на фарму.